Biudžetinė ES finansinės paramos Afganistanui kontrolė

P7_TA(2011)0578

2011 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl biudžetinės ES finansinės pagalbos Afganistanui kontrolės (2011/2014(INI))

(2013/C 168 E/07)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į ankstesnes savo rezoliucijas dėl Afganistano, visų pirma į 2008 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl Afganistano stabilizavimo ([1]), 2009 m. sausio 15 d. rezoliuciją dėl Afganistane naudojamų ES lėšų biudžetinės kontrolės ([2]), 2009 m. balandžio 24 d. rezoliuciją dėl moterų teisių Afganistane ([3]) ir 2010 m. gruodžio 16 d. rezoliuciją dėl naujos Afganistanui skirtos strategijos ([4]),

— atsižvelgdamas į savo 2009 m. balandžio 23 d. rezoliucijas dėl 2007 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto įvykdymo patvirtinimo ([5]) ir į 2010 m. gegužės 5 d. rezoliucijas dėl 2008 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo ([6]),

— atsižvelgdamas į savo 2011 m. liepos 5 d. rezoliuciją dėl būsimos ES paramos besivystančių šalių biudžetams ([7]),

— atsižvelgdamas į 2010 m. liepos 20 d. įvykusią Kabulo konferenciją, kurioje paramos teikėjai susitarė geriau suderinti savo programas ir laikytis pagalbos veiksmingumo principų, taip pat į 2010 m. sausio 28 d. įvykusią Londono konferenciją, kurioje paramos teikėjai susitarė įsteigti nepriklausomą Aukščiausią priežiūros biurą siekiant per Afganistano Islamo Respublikos vyriausybę teikti daugiau paramos vystymuisi, kuri būtų remiama vykdant struktūrų ir biudžetų reformas,

— atsižvelgdamas į Komisijos atsakymus į Biudžeto kontrolės komiteto klausimus, kurie buvo pateikti 2010 m. rugsėjo 7 d. ir 2011 m. birželio 22 d.,

— atsižvelgdamas į Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 3/2011 „Nuo konfliktų nukentėjusiose šalyse per Jungtinių Tautų organizacijas skirstomų ES įnašų efektyvumas ir rezultatyvumas“,

— atsižvelgdamas į specialiojo Afganistano atstatymo generalinio inspektoriaus audito ataskaitas,

— atsižvelgdamas į JAV vyriausybės apskaitos biuro (angl. GAO) audito ataskaitas Afganistano klausimu,

— atsižvelgdamas į JAV Tarptautinės plėtros agentūros (angl. USAID) generalinio inspektoriaus audito ataskaitas Afganistano klausimu,

— atsižvelgdamas į galutinę Sutarčių sudarymo karo metu Irake ir Afganistane komisijos JAV Kongresui pateiktą ataskaitą „Sutarčių sudarymo karo metu pertvarka“,

— atsižvelgdamas į Afganistano įstatymo dėl aukščiausiojo audito biuro projektą,

([1]) OL C 294 E, 2009 12 3, p. 11.
([2]) OL C 46 E, 2010 2 24, p. 87.
([3]) OL C 184 E, 2010 7 8, p. 57.
([4]) Priimti tekstai, P7_TA(2010)0490.
([5]) OL L 255, 2009 9 26.
([6]) OL L 252, 2010 9 25.
([7]) Priimti tekstai, P7_TA(2011)0317.

2011 m. gruodžio 15 d., ketvirtadienis

— atsižvelgdamas į Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (angl. INTOSAI) 2007 m. patvirtintą Meksiko deklaraciją dėl aukščiausiųjų audito institucijų nepriklausomumo,

— atsižvelgdamas į Tarybos 2009 m. spalio 27 d. priimtą Afganistanui ir Pakistanui skirtą ES veiksmų planą ir į jos du kartus per metus skelbiamas įgyvendinimo ataskaitas,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų vystymo programos, Jungtinių Tautų gyventojų fondo ir Jungtinių Tautų projektų paslaugų biuro vykdomosios valdybos Sprendimą Nr. 2011/23, kuris buvo priimtas per jos metinę 2011 m. sesiją (2011 m. birželio 6–17 d.),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 48 straipsnį,

— atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą ir Užsienio reikalų komiteto bei Vystymosi komiteto nuomones (A7-0388/2011),

A. kadangi Europos Parlamento 2010 m. gruodžio 16 d. rezoliucijoje dėl naujos Afganistanui skirtos strategijos buvo nurodyti keli susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su biudžetine ES finansinės pagalbos Afganistanui kontrole;

B. kadangi organizacija „Integrity Watch“ praneša, kad 2009 m. Afganistane buvo išmokėta daugiau kaip milijardas dolerių kyšiams;

C. kadangi Biudžeto kontrolės komitetas yra atsakingas už ES bendrojo biudžeto įgyvendinimo sąnaudų efektyvumo stebėseną;

D. kadangi viešųjų lėšų atskaitomybės ir skaidrumo principai yra itin svarbūs siekiant demokratijos;

E. kadangi Afganistanas – viena iš šalių, kurios gauna daugiausia civilinės pagalbos iš ES bendrojo biudžeto;

F. kadangi Europos Komisija nuo 2002 m. Afganistanui skyrė 2 mlrd. ir išmokėjo virš 1,8 mlrd. eurų, numatytų paramai vystymuisi ir humanitarinei pagalbai;

Įvairių finansavimo šaltinių, iš kurių teikiama pagalba Afganistanui, privalumai ir trūkumai

1. pakartoja, kad Komisija, skirdama ES lėšas Afganistanui, gali svarstyti įvairius finansavimo šaltinius; primena, kad Afganistano Islamo Respublikos vyriausybė negauna tiesioginės (sektorinės) paramos biudžetui iš ES bendrojo biudžeto;

2. pažymi, kad kiekvienas finansavimo šaltinis turi konkrečius privalumus ir trūkumus, atsižvelgiant į specifinius išlaidų tikslus, kurie nurodomi aiškinamosios dalies lentelėje;

3. laikosi nuomonės, kad nereikėtų atmesti nė vieno finansavimo šaltinio, nes kiekvienas iš jų turi konkrečių privalumų ir trūkumų; mano, kad būtina įvairinti pagalbą siekiant patenkinti individualius poreikius pasinaudojus tinkamais finansavimo šaltiniais;

4. ragina Komisiją apsvarstyti, ar reikėtų pradėti teikti Afganistanui tiesioginę paramą biudžetui laikantis griežtų ir aiškiai apibrėžtų sąlygų, įrodžius, kad esama tam reikalingo makroekonominio stabilumo ir pakankamai patikimo finansų valdymo, nes tai būtų geriausia Afganistano administracijos pajėgumų kūrimo priemonė; mano, kad taip būtų užtikrinami tvarūs ir ilgalaikiai rezultatai;

5. laikosi nuomonės, kad Komisija turėtų įvertinti Afganistano Islamo Respublikos vyriausybės ministerijų pajėgumus, ir mano, jog būtų galima pradėti teikti paramą biudžetui skiriant mažas sumas pagal griežtas ir aiškiai apibrėžtas sąlygas; pažymi, kad kitų šalių paramos teikėjai sektorinę paramą biudžetui pradeda teikti toms Afganistano ministerijoms, kurios atitinka atskaitomybės ir skaidrumo kriterijus; ragina Komisiją svarstyti, ar reikia pradėti teikti paramą biudžetui laikantis griežtų ir aiškiai apibrėžtų sąlygų ne tik centriniu, bet ir provincijų ir vietos lygmenimis, kai tik bus tam būtinos sąlygos ir bus tenkinami reikalingi kriterijai, nes taip būtų skatinamas pajėgumų kūrimas visais valdžios lygmenimis; mano, kad koordinuotas paramos biudžetui, skirtos įvairiems administraciniams lygmenims, įvairinimas taip pat sustiprintų Komisijos poziciją minėtųjų subjektų atžvilgiu ir užtikrintų dar didesnę Komisijos nepriklausomybę nuo santykių su vienu subjektu; pažymi, kad dėl šio įvairinimo neturėtų nukentėti centrinės vyriausybės vaidmuo ir atsakomybė, taigi reikėtų gauti jos pritarimą tokiam įvairinimui;

6. tuo pat metu ragina Komisiją ateityje galimą paramos biudžetui išmokėjimą susieti su griežtomis ir aiškiai apibrėžtomis sąlygomis, kurios būtų suprantamos ir įvertinamos; laikosi nuomonės, kad įgyvendinant šiuos tikslus turi būti siekiama rezultatų, kuriuos būtų galima įvertinti pritaikius rodiklius ir iš anksto apibrėžtus atskaitomybės ir skaidrumo kriterijus; pabrėžia, kad pagrindinės vertės, pagal kurias bus vertinama būsima pažanga, turi būti nustatytos iš pat pradžių; mano, kad šiomis aplinkybėmis kovai su korupcija ir sukčiavimu skirti mechanizmai yra itin svarbūs; pažymi, kad šalių partnerių vystymosi politikos priemonių veiksmingumas taip pat turi būti tikrinamas remiantis vietos kriterijais; šiuo požiūriu pabrėžia didžiulę valstybės tarnautojų, ypač saugumo pajėgų ir policijos, mokymo svarbą;

7. pakartoja, kad Parlamentas turi atlikti priežiūros vaidmenį, todėl prašo, jog Komisija skaidriu būdų pradėtų taikyti šias priemones ir viešai paskelbtų:

— su Afganistano Islamo Respublikos vyriausybe sudarytus susitarimus;

— pradines vertes, rodiklius, tikslus, skaičiavimo metodus ir tikrinimo šaltinius siekiant įvertinti pažangą ir priimti sprendimus, susijusius su veiklos rezultatais grindžiamų kintamo dydžio galimos būsimos paramos biudžetui dalių išmokėjimu;

— aiškias ir standartizuotas ataskaitas, kuriose objektyviu ir skaidriu būdu būtų įvertinta pažanga, remiantis nustatytais kriterijais ir, jeigu reikia, pateikiant priežastis, kodėl negalėjo būti užtikrinta pradžioje planuota pažanga;

ES lėšų Afganistane priežiūra ir atskaitomybė

Trūkumai, apie kuriuos pranešė auditoriai

8. atkreipia dėmesį į neseniai paskelbtą Europos Audito Rūmų audito ataskaitą dėl nuo konfliktų nukentėjusiose šalyse per Jungtinių Tautų organizacijas skirstomų ES lėšų, kurioje taip pat svarstomas Afganistano klausimas; apgailestauja dėl šių projektų valdymo Afganistane trūkumų, kuriuos nustatė Audito Rūmai:

— projektų rengimo trūkumų, dėl kurių įgyvendinami netvarūs ir neveiksmingi projektai;

— Jungtinių Tautų agentūrų ataskaitų, kurias gauna Komisija ir kurios teikiamos per vėlai, yra pernelyg bendro pobūdžio, orientuotos į veiklą, o ne į rezultatus ir nesudaro sąlygų Komisijai tinkamai patikrinti atitinkamo projekto veiksmingumo;

— dažnai vėluojančio projektų įvykdymo dėl sunkiai įgyvendinamų tvarkaraščių;

2011 m. gruodžio 15 d., ketvirtadienis

9. išreiškia susirūpinimą dėl kitų audito subjektų, pvz., JAV specialiojo Afganistano atstatymo generalinio inspektoriaus (angl. SIGAR), JAV vyriausybės apskaitos biuro (angl. GAO), Sutarčių sudarymo karo metu komisijos ir JAV Tarptautinės plėtros agentūros (angl. USAID) generalinio inspektoriaus, ataskaitų, kuriose nurodomi šie trūkumai:

— didelė korupcijos ir sukčiavimo rizika šalyje, kuri buvo atskleista per neseniai dėl Kabulo banko kilusį skandalą ir galutinėje Sutarčių sudarymo karo metu komisijos parengtoje ataskaitoje, kurioje apskaičiuota, kad 5–9 proc. visos JAV Irakui ir Afganistanui suteiktos pagalbos atvejų buvo sukčiaujama; taip pat „Integrity Watch“ pranešime pažymima, kad trečdalis iš daugiau kaip milijardo dolerių išmokėtų kyšiams Afganistane 2009 m. buvo panaudota apmokėti kokias nors viešąsias paslaugas (dokumentai, švietimas, sveikatos apsauga); policija yra labiausiai korumpuota institucija;

— daugumos Afganistano ministerijų nesugebėjimas rengti konkursus dėl sutarčių sudarymo ir jas valdyti dėl aukšto neraštingumo lygio ir prastai parengto personalo;

— nepatikimos Afganistano nacionalinės policijos duomenų bazės, kuriose nurodoma nuo 111 774 iki 125 218 policininkų, dėl to kyla abejonių dėl Afganistano policininkams mokamų atlyginimų teisėtumo ir tvarkingumo, o tai yra pagrindinis vienintelio didžiausio ES finansuojamo projekto, Teisėtvarkos patikos fondo (angl. LOTFA), tikslas;

— didelė lėšų iššvaistymo rizika, kaip matyti iš galutinės Sutarčių sudarymo karo metu komisijos ataskaitos, kurioje apskaičiuota, kad iššvaistyta 10–20 proc. visos JAV Irakui ir Afganistanui suteiktos pagalbos;

— paskesnės subrangos sutartys, dėl kurių vėluojama įgyvendinti projektus ir susidaro pridėtinių išlaidų, taip pat ribojama pagrindinės sutarties šalies priežiūra ir mažesnė dalis Afganistano vietos gyventojų gauna naudos iš šių projektų;

— finansuojami trumpalaikiai projektai, kurie turi mažiau galimybių būti tvariais ilguoju laikotarpiu;

— stokojama visiško Afganistano kontrolės ir audito biuro nepriklausomumo nuo Afganistano Islamo Respublikos vyriausybės;

10. laikosi nuomonės, kad Komisija taip pat turėtų atsižvelgti į JAV ir kitų, ne Europos auditorių nustatytus trūkumus, kai taip pat nurodomi ES finansuojamų projektų rizikos veiksniai, kadangi daugelis jų yra tokie patys ar bent panašaus pobūdžio;

Nustatytų trūkumų ištaisymas

11. pripažįsta sudėtingas sąlygas, kuriomis Komisija turi teikti pagalbą šalyje, kuri jau kelis dešimtmečius kenčia nuo karo; pabrėžia, kad patikrinimai vietoje taip pat buvo vykdomi sudėtingomis saugumo sąlygomis; ragina Komisiją taikyti alternatyvius audito ir kontrolės patikrinimus, kurie vis dar gali būti vykdomi vietoje dabartinėmis saugumo sąlygomis; be to, ragina Komisiją ištaisyti nurodytus trūkumus ir finansuoti projektus, jeigu jie atitinka šiuos kriterijus:

— ilgalaikis finansinis ir veiklos tvarumas;

— Afganistano atsakomybės už projektą kuo didesniu mastu skatinimas;

— sukčiavimo ir korupcijos rizikos veiksnio panaikinimas kuo platesniu mastu;

12. ragina Komisiją nustatyti susijusius rizikos veiksnius turint mintyje korupciją, sukčiavimą, projektų tvarumą, paskesnes subrangos sutartis ir kitus lėšų eikvojimo ir netinkamo panaudojimo šaltinius; be to, ragina Komisiją ir toliau tinkamai atsižvelgti į šiuos klausimus sudarant susitarimus dėl dotacijų ir komercines sutartis ir atidžiai stebėti šių taisyklių taikymą;

13. pabrėžia, kad demokratijos požiūriu labai svarbu įsteigti aukščiausiąją audito instituciją, kuri finansiniu ir veiklos požiūriu būtų visiškai nepriklausoma nuo vykdomosios valdžios ir turėtų pakankamai pajėgumų ir lėšų atlikti finansinį, atitikties ir veiklos auditą pagal tarptautinius audito standartus;

14. išreiškia susirūpinimą dėl to, kad įvairūs patikimi ir nepriklausomi šaltiniai praneša, jog Afganistano aukščiausio lygio valdžios institucijos trukdo Afganistano prokurorams vykdyti antikorupcinius tokių pareigūnų, kaip gubernatoriai, tyrimus;

15. nepritaria tam, kad pagal naują įstatymo projektą dėl Kontrolės ir audito biuro vis dar nebūtų nustatyta visiška nepriklausomybė, turint mintyje tai, kad, pvz., Generalinį auditorių ir jo pavaduotoją skirtų vykdomoji valdžia, o ne teisės aktų leidžiamoji valdžia; pabrėžia, kad tai neatitinka Meksiko deklaracijos dėl aukščiausiųjų audito institucijų nepriklausomumo; taigi ragina Komisiją reikalauti teisės aktais nustatyti visišką Afganistano kontrolės ir audito biuro finansinį ir veiklos nepriklausomumą ir stiprinti pajėgumus; primena Komisijai, kad visiškas Kontrolės ir audito biuro nepriklausomumas, pakankami pajėgumai ir finansavimas turėtų būti esminės tiesioginės paramos biudžetui teikimo sąlygos;

16. ragina Komisiją apsvarstyti idėją, kad kontrolės ir priežiūros vizitai būtų vykdomi bendrai su Afganistano kontrolės ir audito biuru; atsižvelgdamas į tai siūlo intensyvinti atsakingų įstaigų abipusius audito srities ir su mokymo įgūdžiais susijusius mainus; mano, kad tai būtų galimybė tarpusavio supratimui pagerinti ir pajėgumams kurti;

Atskaitomybės už pagalbą, suteiktą naudojantis JT agentūromis Afganistane, gerinimas

17. primena, kad kai kurie iš svarbiausių projektų Afganistane, finansuojamų iš ES bendrojo biudžeto, valdomi ir įgyvendinami pagal Jungtinių Tautų vystymo programą (JTVP);

18. primena, kad pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 287 straipsnio 3 dalį Europos Audito Rūmai turi teisę, jeigu tai būtina, atlikti auditą vietoje bet kurios įstaigos, biuro ar agentūros, kuri Sąjungos vardu valdo pajamas ir išlaidas, patalpose;

19. be to, primena, kad Parlamentas ne kartą prašė Komisijos pagerinti JT valdomų projektų, ypač kelių paramos teikėjų patikos fondų, skaidrumą ir atskaitomybę, pvz., numatant patikinimo pareiškimo pateikimą;

20. atkreipia dėmesį į naują Jungtinių Tautų vystymo programos, Jungtinių Tautų gyventojų fondo ir Jungtinių Tautų projektų paslaugų biuro vykdomosios valdybos sprendimą, priimtą per jos metinį 2011 m. posėdį (2011 m. birželio 6–17 d.), kuriuo tarpvalstybinėms paramos teikėjų organizacijoms, kaip antai Europos Sąjungos institucijoms, suteikiamos tokios pat prieigos prie vidaus auditų ataskaitų teisės, kaip suteiktos JT valstybėms narėms; vis dėlto mano, kad reikia toliau gerinti ataskaitų apie ES lėšų panaudojimą teikimą ir informuoti apie rezultatus, o ne apie veiksmus; be to, primygtinai ragina Komisiją skatinti kitas JT agentūras patvirtinti tokią pat politiką, kaip Jungtinių Tautų vystymo programa, Jungtinių Tautų gyventojų fondas ir Jungtinių Tautų projektų paslaugų biuras; su džiaugsmu pažymi, kad Jungtinių Tautų vaikų fondas (UNICEF) priėmė sprendimą pasekti šiuo pavyzdžiu;

21. be to, mano, kad ateityje reikės kur kas radikalesnio požiūrio siekiant tinkamai atsižvelgti į pakartotinus Parlamento prašymus kartu su efektyvumu ir rezultatyvumu užtikrinti daugiau skaidrumo ir atskaitomybės; ragina Europos Audito Rūmus siekti tarpusavio supratimo su JT agentūromis ir susitarti dėl bendrų audito standartų, pagal kuriuos būtų visiškai atsižvelgiama į tarptautinius audito standartus ir užtikrinamas patikinimo pareiškimas;

22. atkreipia dėmesį į pastangas, kurias deda atskaitomybės ir audito su stichinėmis nelaimėmis susijusios paramos srityje darbo grupė, įsteigta atsižvelgiant į Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (angl. INTOSAI) veiklą ir vadovaujama Europos Audito Rūmų nario ([1]); pritaria dviems pagrindiniams jos tikslams:

— nustatyti vadovavimą ir geriausią atskaitomybės praktiką užtikrinant aiškią, skaidrią ir standartizuotą informaciją visiems suinteresuotiesiems subjektams (paramos teikėjams, paramos gavėjams, tarptautinėms organizacijoms, NVO) tam, kad galiausiai būtų parengtas bendras integruotas ataskaitų teikimo modelis;

— nustatyti vadovavimą ir geriausią audito praktiką, kad galiausiai būtų parengta bendra audito koncepcija, kurią taikant išorės auditoriai, kurių veikla apima visų suinteresuotųjų subjektų patikinimo poreikius, kiekvieną eurą audituotų tik vieną kartą;

23. pritaria INTOSAI darbo grupės pastangoms ir skatina darbo grupę vykdyti savo įpareigojimus pagal nustatytą tvarkaraštį; mano, kad rezultatai taip pat galėtų būti panaudoti bendresnėse srityse, nes dauguma spręstinų uždavinių su nelaimėmis susijusios paramos srityje yra tokie pat, kaip ir uždaviniai, susiję su parama vystymuisi nuo konfliktų nukentėjusiose zonose;

24. mano, kad tai tinkamas būdas su atskaitomybe susijusiems uždaviniams, pvz., kurių iškilo su Jungtinių Tautų agentūromis, spręsti;

25. taigi ragina Europos Audito Rūmus ir atitinkamas JT įstaigas pradėti dialogą siekiant išspręsti likusius uždavinius; šiomis aplinkybėmis pabrėžia bendro audito režimo, kuris padidintų audito veiklos efektyvumą, privalumus; mano, kad šiomis aplinkybėmis INTOSAI darbo grupės darbas yra labai svarbus ir ragina Europos Audito Rūmus remiantis tuo pasiekti susitarimą su JT biurais;

26. šiomis aplinkybėmis primena, kad Parlamentas jau kurį laiką prašo įsteigti Europos kelių paramos teikėjų patikos fondą, ir atkreipia dėmesį į Komisijos pasiūlymą užtikrinti, kad persvarstytas Finansinis reglamentas (COM(2010)0815) suteiktų teisinį pagrindą, kuriuo remiantis būtų galima steigti nuosavus kelių paramos teikėjų patikos fondus; mano, kad šitaip būtų galima užtikrinti paties aukščiausio masto atskaitomybę, nes ne visos JT agentūros, valdančios kelių paramos teikėjų patikos fondus, atitinka ES skaidrumo ir atskaitomybės standartus;

Paramos teikėjų bendruomenės vykdomas paramos koordinavimas

27. pažymi, kad paramos veiksmingumą ir paramos teikėjų veiksmų Afganistane koordinavimą struktūriškai varžo tai, kad daug paramos teikėjų linkę siekti trumpalaikių rezultatų nepakankamai atsižvelgdami į Afganistano Islamo Respublikos vyriausybės ir Afganistano gyventojų reikmes; pažymi, kad vien tik geografinis pasirinkimas, kuris susijęs su kariuomenės buvimu, ir regioninis susiskaidymas pagal paramą teikiančias šalis, neprisideda prie paramos teikimo geresnio koordinavimo ir didina finansinės pagalbos pakartotino teikimo ir neefektyvaus naudojimo riziką;

28. atkreipia dėmesį į Tarybos išvadas dėl ES veiksmų Afganistane ir Pakistane stiprinimo, į kas dveji metai teikiamas susijusias ataskaitas, į Europos Komisijos 2009 m. mėlynąją knygą, į kurią įtraukta visa pagalba, teikiama iš ES bendrojo biudžeto ir valstybių narių nacionalinių biudžetų, ir į tai, kad neseniai paskirtas ES delegacijos vadovas, kuris taip pat atliks ir ES specialiojo įgaliotinio vaidmenį; mano, kad tai bus tinkamas žingsnis siekiant geriau koordinuoti ES ir jos valstybių narių pastangas;

([1]) http://eca.europa.eu/portal/page/portal/intosai-aada/home.

29. tikisi, kad įsteigus Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT) Afganistane bus geriau koordinuojami, derinami ir skaidriau vykdomi ES projektai bei tvariau ir veiksmingiau panaudojamos ES lėšos; taip pat tikisi, kad ES delegacijoje bus aiškiai nustatytos atsakomybės sritys;

30. ragina Komisiją ir toliau stengtis pagalbą koordinuoti ne tik su valstybėmis narėmis, bet taip pat ir su kitais tarptautiniais pagalbos teikėjais, pvz., priimant bendrus sektoriaus masto metodus, kurie papildytų geografinį požiūrį; atsižvelgdamas į tai pabrėžia Jungtinių Tautų pagalbos misijos Afganistane (angl. UNAMA) ir Afganistano finansų ministerijos vaidmenį;

31. pabrėžia, kad investicijos, kurias Afganistane vykdo tarptautinė bendruomenė, turi būti suderintos su Afganistano Islamo Respublikos vyriausybės ir Afganistano gyventojų poreikiais;

Ataskaitų teikimo gerinimas

32. primena Komisijai, kad Parlamentas ragino Komisiją [1] jam pateikti metinę ataskaitą apie Afganistaną, kurioje būtų išsamiai įvertintas pagalbos veiksmingumas ir poveikis, taip pat patikinimo pareiškimą, kuriame būtų aiškiai nurodyta dalis paramos, kurios panaudojimas buvo stebimas, nurodyti nustatyti trūkumai ir priemonės, kurių imtasi; primena šį raginimą ir skatina Komisiją visapusiškai įgyvendinti Parlamento rekomendaciją jam pateikti metinę ataskaitą apie pagalbos panaudojimą ir jos kontrolę Afganistane;

33. mano, kad reikia didinti ES lėšų panaudojimo skaidrumą ir atskaitomybę ir padėti ES valstybėms narėms ir kitiems paramos teikėjams išvengti įprastų klaidų; taigi ragina Komisiją viešai skelbti savo į veiklos rezultatus orientuotos stebėsenos vizitų, JT agentūrų skirstomų ES lėšų patikrinimų ataskaitas ir kitas audito ir vertinimo ataskaitas;

Ateities uždaviniai

34. atkreipia dėmesį į pastarąjį Jungtinių Amerikos Valstijų prezidento pranešimą, kad iki 2012 m. vasaros bus išvesta maždaug trečdalis Amerikos kariuomenės ir iki 2014 m. atsakomybė bus perduota Afganistano saugumo pajėgoms; primena, kad stabili saugumo padėtis svarbi siekiant tinkamai prižiūrėti ES lėšų naudojimą ir kad dėl saugumo padėties Afganistane pablogėjimo Komisijai ir kitoms organizacijoms vis sunkiau vykti į kontrolės vietoje vizitus Afganistane;

35. pabrėžia, kad kariuomenės išvedimas galėtų turėti neigiamos įtakos Afganistano ekonomikai; primena, kad didžiąją Afganistano biudžeto ir bendrojo vidaus produkto dalį sudaro užsienio pagalba; pažymi, kad bendram Afganistano vystymuisi labai svarbus ekonomikos atkūrimas; mano, kad sumažėjus karinei pagalbai taps svarbesnė civilinė pagalba Afganistanui;

36. laikosi nuomonės, kad tai taip pat galėtų suteikti galimybę skirti ribotų išteklių tiems projektams, kurie, labiausiai tikėtina, duos ilgalaikių rezultatų; primena, kad reikia rengti ekonominiu požiūriu tvaresnius projektus, ir mano, kad tai padėtų išvengti spaudimo paramos teikėjams išmokėti šiuo metu turimas lėšas ir spaudimo paramos gavėjams įgyvendinti projektus be ilgalaikės perspektyvos;

37. laikosi nuomonės, kad pilietinė visuomenė ir parlamentų nariai turi dalyvauti visuose įgyvendinimo, stebėsenos ir rezultatų vertinimo etapuose ir kad šis reikalavimas turi būti lemiamas tinkamumo gauti paramą biudžetui kriterijus;

[1] Minėtosios 2009 m. sausio 15 d. rezoliucijos 40 dalis (OL C 46 E, 2010 2 24, p. 93).

38. mano, kad Afganistano ateičiai labai svarbios nuolatinės ir vis didesnės tarptautinės bendruomenės pastangos gerinti teismų gebėjimus ir nepriklausomumą; ragina Komisiją ir valstybes nares šioje srityje dėti daugiau pastangų ir dalyvauti konstruktyviame ir išsamiame dialoge su Afganistano Islamo Respublikos vyriausybe siekiant užtikrinti, kad veiksmingos ir nepriklausomos teismų institucijos išliktų bendras visų Afganistano vystymosi procese dalyvaujančių veikėjų tikslas;

39. pabrėžia, kad kovos su korupcija priemonės yra labai svarbi taikos kūrimo Afganistane proceso dalis, nes korupcija lemia netinkamą lėšų paskirstymą, kliudo galimybei naudotis pagrindinėmis viešosiomis paslaugomis, tokiomis kaip sveikatos apsauga ar švietimas, ir yra didžiulė kliūtis socialiniam ir ekonominiam šalies vystymuisi; taip pat pabrėžia, kad korupcija mažina pasitikėjimą viešuoju sektoriumi ir vyriausybe ir kelia rimtą grėsmę nacionaliniam stabilumui; todėl primygtinai ragina ES teikiant Afganistanui pagalbą ypatingą dėmesį skirti kovai su korupcija;

40. yra labai susirūpinęs, kad paskirstymo grandinėje prarandama didelė dalis tarptautinės paramos, ir nurodo keturias to priežastis: išeikvojimas, per didelės tarpininkavimo ir saugumo išlaidos, per didelės sąskaitos ir korupcija; todėl primygtinai ragina ES stebėti visos ES pagalbos Afganistane išlaidas ir veiksmingumą siekiant užtikrinti efektyvesnį pagalbos naudojimą;

41. mano, kad saugumo padėties Afganistane raida ateityje bus pagrindinė Afganistano atstatymo problema, ir ragina Komisiją kartu su tarptautine bendruomene parengti strategiją, kurioje numatoma, kaip užtikrinti Afganistano saugumą ir skatinti savarankišką tvarią ekonomiką, be kita ko, numatant galimybę tinkamai kontroliuoti teikiamą pagalbą;

42. pabrėžia, kad lyčių lygybė ir moterų teisės yra esminiai klausimai Afganistano vyriausybės nacionalinėje vystymosi strategijoje ir 2007–2013 m. nacionalinės strategijos dokumente, kuriame nurodomas būsimas lyčių aspekto integravimas;

Požiūris iš užsienio politikos perspektyvos

43. pakartoja ES įsipareigojimą toliau remti Afganistaną; pabrėžia, kad pagrindinis Afganistanui skiriamos ES paramos vystymuisi tikslas turėtų būti pagalba ilgalaikiam ir tvariam šalies vystymuisi, įskaitant socialinių ir ekonominių standartų gerinimą, darbo vietų kūrimą ir MVĮ plitimą, švietimo sektoriaus stiprinimą ir lyčių lygybės užtikrinimą; pabrėžia, kad teikiant pagalbą turėtų būti toliau prisidedama prie viešojo administravimo pajėgumų gerinimo, teisinės valstybės principų sutvirtinimo ir korupcijos mažinimo, taigi turėtų būti kuriamos sąlygos saugumo įsipareigojimų perdavimui Afganistano Islamo Respublikos vyriausybei; rekomenduoja dalį finansinės paramos Afganistanui skirti pagal penkerių metų planą siekiant palaipsniui išnaikinti aguonų laukus ir pakeisti juos kitais pasėliais; pabrėžia, kad reikia palengvinti subregioninį bendradarbiavimą padedant spręsti tarpvalstybinio pobūdžio problemas;

44. pakartoja, kad reikia nedelsiant didinti pagalbos veiksmingumą, kadangi iš daugelio vystymosi rodiklių vis dar negalima pastebėti aiškaus pagerėjimo, o korupcija ir ilga tarptautinės pagalbos platinimo grandinė išlieka svarbiausiomis kliūtimis teikiant pagrindines paslaugas žmonėms; ragina Europos Sąjungą ir valstybes nares siekiant šio tikslo veiksmingai naudotis visomis turimomis finansinėmis priemonėmis, įskaitant būsimais ES patikos fondais, kai jie bus įsteigti, ir taip užtikrinti, kad gyventojams būtų teikiamos pagrindinės paslaugos;

45. pažymi, kad didžioji dalis lėšų, skirtų socialiniam ir ekonominiam Afganistano vystymuisi, teikiama naudojantis tarptautinėmis priemonėmis, tačiau didelė šios pagalbos dalis nepasiekia numatytų naudos gavėjų, Afganistano žmonių; atkreipia dėmesį į tai, kad ES, ypač Komisija ir (arba) EIVT, artimai bendradarbiaudamos su kitomis pagalbos teikėjomis, pavyzdžiui, JAV ir Japonija, turėtų vadovauti tobulinant pagalbos teikėjų koordinavimą ir ragina nuosekliai vertinti paramos veiksmingumą siekiant pagerinti skaidrumą ir paramos teikėjų atskaitomybę už pagalbą;

46. mano, kad Europos Sąjunga, kuri yra viena pagrindinių paramos teikėjų oficialios paramos vystymuisi ir humanitarinės pagalbos Afganistanui srityje (nuo 2002 iki 2010 m. pabaigos buvo suteikta daugiau nei 2 mlrd. eurų), turi ypatingą pareigą įvertinti, ar šios lėšos pasiekė numatytus gavėjus ir pagerino jų gyvenimo sąlygas;

47. primygtinai ragina, kad EIVT ir Komisija, teikdamos pagalbą per tarptautines organizacijas, skirtų daugiau dėmesio švaistymo, per didelių tarpininkavimo sąnaudų, neveiksmingumo, per didelių sąskaitų ir korupcijos naikinimui, taip pat primygtinai reikalautų, kad joms laiku būtų pateikiama tinkama informacija apie lėšų panaudojimo rezultatus;

48. pakartoja savo raginimą ES sukurti centralizuotą išlaidų duomenų bazę ir išnagrinėti visos ES paramos, skirtos Afganistanui, išlaidas ir poveikį, nes dėl naujausių ir patikimų duomenų stokos mažėja pagalbos veiksmingumas ir skaidrumas;

49. laikosi nuomonės, kad Komisija turėtų apsvarstyti galimybę taikyti sektorinę biudžeto paramą; tačiau pabrėžia, kad tokia parama turėtų visiškai priklausyti nuo pamatuojamų poveikio rodiklių, ją turėtų būti galima naudoti tik kartu su pajėgumų didinimo priemonėmis ir ja galėtų naudotis tik tos administravimo institucijos, kurių organizacinė struktūra ir finansų valdymo pajėgumai buvo tinkamai įvertinti ir manoma, kad yra tinkami ir skaidrūs;

Požiūris iš vystymosi politikos perspektyvos

50. pabrėžia, kad pagalba konfliktų paliestoms šalims rodo pripažinimą, kad kyla didelis pavojus, jog rezultatų nebus pasiekta; pabrėžia, kad dėl bendradarbiavimo su JT pavyko pasiekti vystymosi rezultatų ypatingai sudėtingomis veiklos sąlygomis; tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad reikia daugiau pažangos ES, kuri yra didžiausia JT sistemos pagalbos teikėja, atskaitomybės ir skaidrumo aspektais;

51. pabrėžia, kad pagalbos Afganistanui veiksmingumas gali būti didinamas tik tuomet, jeigu iš esmės būtų keičiamas požiūris į korupcijos problemą, dėl kurios šalis žlugdoma nuo 2001 m. ir kuri būdinga visiems, nuo aukščiausiojo iki žemiausiojo, administracijos lygmenims; pabrėžia, kad aukščiausiojo lygmens korupcija, su kuria buvo besąlygiškai susitaikyta per laikotarpį po 2001 m., dabar, kaip įsitikinę Afganistano gyventojai, labai kenkia pagal Afganistano konstituciją įsteigtų institucijų autoritetui; taigi pabrėžia, kad reikia nedelsiant ir visiškai atsisakyti šio susitaikymo su korupcija ir imtis veiksmų siekiant užtikrinti, kad Afganistano teismų sistema ir Afganistano audito rūmai galėtų veiksmingai spręsti šią svarbią problemą ir pasitikėti Europos Sąjunga kaip stipria, patikima ir tvirta sąjungininke, kuri imtųsi pagrindinio vaidmens siekiant kovoti su šiuo sunkumu – tai itin svarbu šalies ateičiai;

52. ragina EIVT ir Komisiją apibrėžti aiškią pagalbos teikimo strategiją tokioje pažeidžiamoje ir didelės rizikos aplinkoje; pažymi, kad pagalbos veiksmingumas turi būti pagrindinis ES vystymosi politikos principas; atkreipia dėmesį į tai, kad būtinas tinkamas rizikos valdymas ir kad tai reiškia, jog bus užtikrinti pakankami finansiniai ir žmogiškieji ištekliai, siekiant garantuoti visapusišką pagalbos srautų kontrolę ir rezultatų vertinimą;

53. pažymi paramos teikėjo įsipareigojimą per dvejus metus ne mažiau kaip 50 proc. vystymosi pagalbos suteikti per Afganistano vyriausybės pagrindinį biudžetą; tačiau pabrėžia, kad paramą biudžetui reikia skirti, jeigu šalies valdymo padėtis akivaizdžiai gerėja ir pagalbos teikėjai labiau pasitiki Afganistano viešųjų finansų valdymu (VFV), ir reikalauja skubiai vykdyti reformas ir sustiprinti gebėjimus, siekiant sutvirtinti VFV sistemas, sumažinti korupciją ir pagerinti biudžeto vykdymą; prašo Komisijos, atsižvelgiant į Afganistano institucijų finansinį pajėgumą ir į VFV pagrindinių reformų pažangos tempą, įvertinti, ar ateityje tam tikros Afganistano ministerijos ar kitos institucijos, įskaitant decentralizuotu lygmeniu, galėtų tapti tinkamomis sektorinės paramos biudžetui gavėjomis ir, jei taip, kokiomis sąlygomis;

2011 m. gruodžio 15 d., ketvirtadienis

54. pabrėžia Afganistano valdžios institucijų atsakomybę už struktūrinį ir ilgalaikį vystymąsi; primygtinai ragina vyriausybę labiau įsitraukti į pastangas, susijusias su atkūrimu, demokratizacija ir skurdo mažinimu, ir kovoti su korupcija; skatina ES paramos teikėjus savo projektuose ypatingą dėmesį skirti ilgalaikiam pagalbos tvarumui, skatinant Afganistano atsakomybę, sistemingai investuojant į pajėgumų didinimą ir vengiant atskirų projektų, kuriais būtų siekiama tik trumpalaikių rezultatų; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia pagrindinį pilietinės visuomenės organizacijų vaidmenį siekiant užtikrinti atsakomybę už atkūrimo procesą ir apsaugoti nuo korupcijos rizikos;

55. ypač ragina Afganistano vyriausybę skirti dėmesį institucinių gebėjimų vystymui valstybės sektoriuje ir parengti bendrą nacionalinę viešojo administravimo reformos programą; ragina Komisiją ir valstybes nares savo politikos dialoguose su vyriausybe kartu skatinti viešojo administravimo reformą ir koordinuotai remti vyriausybės viešojo administravimo reformos tikslus;

56. primygtinai ragina ES ir toliau įsipareigoti remti tvarų ir ilgalaikį Afganistano vystymąsi ir tęsti atitinkamo finansavimo skyrimą po 2014 m., kai saugumo klausimų kuravimą visiškai perims Afganistano valdžios institucijos ir kiti paramos teikėjai galbūt pradės mažinti finansavimą; atsižvelgdamas į tai prašo ES tvirtai pabrėžti Sąjungos įsipareigojimą vystyti ilgalaikę partnerytę su Afganistanu atsižvelgiant į Tarptautinę konferenciją Afganistano klausimais, vyksiančią 2011 m. gruodžio 5 d. Bonoje; ragina ES ieškoti naujų pilietinės visuomenės užsienyje partnerių ir paramos teikėjų;

57. pabrėžia, kad nuo 2010 m. šiek tiek sumažėjo civilių gyventojų mirčių; teigia, kad, jeigu nebus labiau stiprinamas šalies vidaus, regioninis ir civilinis saugumas, vystymasis bus stabdomas ir toliau bus prarandamos žmonių gyvybės; ragina valstybes nares pripažinti, kad sustiprintas saugumas – būtina sąlyga siekiant vystymosi, ir atsižvelgiant į tai rengti savo pagalbos politiką;

58. atkreipia dėmesį į tai, kad ES teikiama parama vystymuisi prisidėjo Afganistano moterims suteikiant galių; teigia, kad dėl didesnio moterų dalyvavimo politinėje ir ekonominėje veikloje pagerės jų gyvenimas ir sumažės pavojus, kad Afganistanas ir toliau liks įklimpęs į konfliktą;

59. teigia, kad dėl dabartinio paramos teikėjų skiriamos pagalbos susiskaldymo daromas neigiamas poveikis pagalbos veiksmingumui ir taikomos besidubliuojančios strategijos; ragina Komisiją, valstybes nares ir tarptautinę bendruomenę geriau koordinuoti savo pagalbos veiksmus;

60. teigia, kad Afganistano nacionalinės armijos (ANA) ir Afganistano nacionalinės policijos (ANP) reforma – vienas iš svarbiausių klausimų, kuriuos turi išspręsti Afganistanas; atkreipia dėmesį į tai, kad įvertinus ANA ir ANP veiklą rezultatai neatitinka sutartų tikslų; ragina valstybes nares didinti savo pagalbą šioje srityje ir nusiųsti instruktorius bei keistis geriausios praktikos pavyzdžiais;

*

* *

61. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Europos Audito Rūmams ir Afganistano Islamo Respublikos vyriausybei ir parlamentui.